

ПАРАМЕТРИ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Д. Ф. Яновський

Херсонський державний університет, danilanovskij6@gmail.com

Науковий керівник: кандидатка психологічних наук, доцентка

О. В. Шелестова

Постановка проблеми. В умовах постійних змін у суспільстві та розвитку міжнародних відносин уміння вирішувати конфлікти є ключовими для успішного функціонування в суспільстві. Студенти, як майбутні лідери та учасники суспільного життя, повинні мати не лише академічні знання, але й практичні навички у сфері конфліктології.

Дослідження параметрів конфліктологічної компетентності студентів може сприяти розробці та впровадженню ефективних освітніх програм та методик, спрямованих на розвиток цих навичок. Аналіз таких параметрів, як рівень емпатії, навички медіації, уміння управляти конфліктами та співпрацювати в команді, дозволить визначити сильні та слабкі сторони в конфліктологічній компетентності студентів і відповідно налаштувати навчальний процес.

З урахуванням того, що конфліктологічна компетентність є необхідною не лише у сфері міжособистісних відносин, але й у професійній діяльності, її вивчення та розвиток серед студентів важливий для підготовки кваліфікованих фахівців у різних галузях.

Аналіз публікацій та досліджень. Вивченням явища конфліктологічної компетентності займалися такі дослідники як: М. С. Барчій, К. В. Мучичка, В. В. Білецька, Л. П. Матяш-Заяц, Я. С. Білик, М. О. Голубева, О. М. Катасанов, Л. О. Котлова, М. С. Кутас, І. І. Тігаренко, С. С. Філь та ін.

Формування цілей та завдань дослідження. Дане дослідження мало на меті визначити особливості конфліктологічної компетентності за допомогою теоретичного аналізування та інтерпретації результатів опитування. У відповідності до визначеної цілі нами були визначені наступні завдання:

- на основі наявних наукових концепцій визначити підходи до поняття конфлікту та конфліктологічної компетентності;
- зазначити місце конфліктологічної компетентності у студентському житті;
- дослідити параметри конфліктологічної компетентності студентів за допомогою низки діагностичних методик.

Викладення основного матеріалу дослідження. Конфлікт є ситуацією, коли дві або більше сторін мають протиріччя у своїх інтересах, цілях, цінностях або поглядах, і це приводить до напруження або непорозуміння між ними. Конфлікти можуть виникати в різних сферах життя, включаючи особисті відносини, робоче оточення, політику, економіку та інші. Вони можуть мати різні причини, такі як розбіжності у цінностях або потребах, конкуренція за ресурси, непорозуміння або недостатня комунікація.

На думку Л. В. Єременко: «Конфлікт – одна з форм взаємодії людей і груп, при якій дії однієї сторони, зіткнувшись з інтересами іншої, перешкоджають реалізації її цілей» (Єременко Л. В.) [2].

Конфлікти можуть бути конструктивними, коли вони сприяють вирішенню проблем та покращенню взаємин, або деструктивними, коли вони призводять до шкоди або загострення протиріч. Управління конфліктами включає в себе розуміння причин конфлікту, пошук компромісу, співпрацю та використання конструктивних методів вирішення конфліктів, таких як медіація чи переговори.

І. А. Власенко вказує, що конфліктологічна компетентність описується як комплексна здатність особи ефективно вирішувати вимоги та проблеми, що виникають у повсякденному житті, особливо в конфліктних ситуаціях. Вона включає в себе здатність забезпечувати психічне благополуччя та виявляти це у взаємодії з іншими людьми та оточуючим середовищем (Власенко І. А.) [1].

О. М. Катасанов у своєму дослідженні розглядає конфліктологічну компетентність як сукупність різних аспектів, зокрема: ціннісно-змістовний

компонент, когнітивний компонент, способи саморегуляції, самооцінки, самоорганізації та самовиховання (Катасанов О. М.) [3].

Конфліктологічна компетентність відіграє важливу роль у студентському житті, оскільки студентський період часто є періодом значних викликів та може супроводжуватися різноманітними конфліктними ситуаціями. Студентська спільнота часто включає у себе різноманітні групи та колективи, де можуть виникати конфлікти між студентами через різницю у поглядах, стилів життя, потреб чи цінностей. Конфліктологічна компетентність допомагає студентам вирішувати конфлікти конструктивно та ефективно, зберігаючи позитивні стосунки з оточуючими (Мухіна Л.) [5].

У навчальному середовищі студенти можуть стикатися з конфліктами, пов'язаними з навчальними завданнями, методами викладання, груповими проектами тощо. Конфліктологічна компетентність допомагає студентам ефективно вирішувати конфлікти, які можуть виникати у процесі навчання, та забезпечує оптимальний навчальний процес (Мухіна Л.) [5].

Участь у студентських органах, гуртках, спортивних командах чи проектах спільного управління може створювати ситуації конфліктів, які вимагають навичок співпраці, медіації та управління конфліктами. Конфліктологічна компетентність допомагає студентам бути успішними лідерами та ефективними учасниками групових проєктів (Кутас М. С.) [4].

Для визначення параметрів конфліктологічної компетентності студентів нами було використано методику «Оцінка рівня конфліктності особистості» (Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель), методику «Виявлення провідного типу поведінки у конфліктній ситуації» (К. Томас і Р. Кілман, в адаптації Н. В. Гришиної), методику «Оцінка рівня компетентності у вирішенні конфліктів» (П. Хеппнер, Х. Петерсен).

На основі проведення емпіричного дослідження серед студентів Херсонської, Миколаївської, Одеської та Київської областей (50 осіб) нами було визначено, що високі показники конфліктності зазвичай співвідносяться з

низькими показниками компетентності у вирішенні конфліктів, що є характерною рисою для осіб, які віддають перевагу стратегії суперництва.

У той же час, обираючи стратегію компромісу, особи частіше мають високий рівень компетентності у вирішенні конфліктів, що відповідає середньому рівню конфліктності.

Отже, можна зробити висновок, що вибір стратегії управління конфліктами залежить, у більшій мірі, від рівня конфліктності та компетентності особистості.

Висновки. На нашу думку, важливо дослідити вплив різних освітніх програм на розвиток конфліктологічної компетентності, щоб визначити найбільш ефективні методи навчання. Крім того, слід дослідити, які особистісні характеристики, такі як емоційний інтелект та стиль комунікації, впливають на здатність студентів вирішувати конфлікти.

Другим важливим аспектом є розробка інструментів для вимірювання рівня конфліктологічної компетентності у студентів, що дозволить об'єктивно оцінити їхні навички у цій сфері. Також слід дослідити практичні застосування отриманих результатів та розробити програми з розвитку конфліктологічної компетентності, які можна впровадити в освітніх та позашкільних закладах.

Узагальнюючи, можна сказати, що подальші дослідження у цій області сприятимуть покращенню міжособистісних відносин та соціальної гармонії шляхом розвитку навичок управління конфліктами серед студентів.

Література:

1. Власенко І. А. Конфліктологічна компетентність студентів: умови та програма формування. *Теорія і практика сучасної психології*. №1.1. 2020. С. 155-160.
2. Єременко Л. В. Конфліктологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог ТВ, 2018. С. 32.
3. Катасанов О. М. Особливості конфліктологічної компетентності особистості та підходи до її формування. *Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України*. К. ; Ніжин : ПП Лисенко, 2017. Т. ІХ., Вип. 10. С. 88 – 94.
4. Кутас М. С. Необхідність розвитку асертивності як складової конфліктологічної компетентності педагога. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. Вип. 24. Київ, 2016. С. 261-266.

5. Мухіна Л. Структура конфліктологічної компетентності майбутнього вчителя. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія «Психологічні науки»*. 2016. №1 (16). С. 142–146.